

Wonen in Amsterdam voor kwetsbare jongeren

Datum: 20-07-2020

Onderwerp: Advies 'Wonen in Amsterdam voor kwetsbare jongeren'

Geachte wethouder Kukenheim en wethouder Ivens,

Jeugdplatform Amsterdam is erg te spreken over de recentelijke ontwikkelingen rond de huisvestigingsverordening 2020, die Amsterdamse jongeren die binding hebben met de stad voorrang biedt op sociale huurwoningen in Amsterdam. Echter maken we ons wel zorgen over een specifieke groep woningzoekende jongeren, namelijk *kwetsbare* Amsterdamse jongeren. Met deze brief vragen wij aandacht voor deze specifieke groep en bieden wij u graag een advies aan over hoe men deze groep kwetsbare jongeren tegemoet zou kunnen komen in hun zoektocht naar een geschikte woonplek. Dit advies is tot stand gekomen op basis van de signalen die wij van jongeren hebben ontvangen in 2019/2020.

Het Jeugdplatform is een platform van jongeren en ouders die met elkaar, maar vooral met de gemeente en/of instellingen in gesprek gaan om op die manier de jeugdhulp in Amsterdam te verbeteren. Op formele en informele wijze adviseren wij de gemeente. In gesprek met jongeren en ouders, tijdens bijeenkomsten via andere organisaties en media vangen wij signalen op over wat er leeft en speelt in de stad. Alle verhalen en signalen die bij het Jeugdplatform binnenkomen verzamelen wij in een database (de 'signalen-monitor').

In de overgang naar volwassenheid ontwikkelen jongeren een eigen identiteit en koppelen zij zich vaak los van ouders en opvoeders. Sommige jongeren kunnen dit zelfstandig, andere hebben nog enige tijd begeleiding nodig tot zij volledig losgelaten kunnen en willen worden. Loslaten is wenselijk als een stevige en stabiele basis is bereikt. Hier kan van gesproken worden als vijf aspecten zijn geregeld: support, wonen, school en werk, inkomen, en welzijn. Wij signaleren dat in Amsterdam *wonen* met regelmaat als problematisch wordt ervaren door kwetsbare jongeren. Hierdoor wordt het bereiken van een stabiele basis erg lastig en is het niet wenselijk om ze los te laten zonder ondersteuning, omdat sommigen dan ook vaak meer en langer ondersteuning nodig hebben wanneer problemen verergeren.

Ongeacht wat voor soort woonplek kwetsbare jongeren zoeken, ze hebben behoefte aan een stabiele woonomgeving en zekerheid:

“Ik ben in korte tijd veel van instelling gewisseld [...]. Dit voelt heel vervelend. Ik verlang naar een plekje waar ik langer kan blijven, waar niet steeds de onzekerheid is van; waar moet ik nu naar toe, wanneer moet ik weer weg? Bovendien duurt het bij mij altijd langer voor ik iemand vertrouw en me ergens veilig voel. Elke keer als ik me veilig begin te voelen ergens of iemand in vertrouwen neem moet ik weg. Daardoor krijg ik het gevoel steeds “gedumpt” te worden. Ik word er niet goed van; elke plek heeft weer nieuwe mensen, nieuwe regels, nieuwe omgeving. Ik wil even rust [...]. Ik wil een vaste plek.”

Aanbevelingen voor een stabiele woonomgeving

Vanuit de signalen die wij hebben ontvangen hebben wij een aantal aanbevelingen geformuleerd. Wij hopen u hiermee te kunnen overtuigen van de noodzaak om het beleid aan te passen voor deze kwetsbare jongeren.

Extra ondersteuning

Wij signaleren dat kwetsbare jongeren behoefte hebben aan meer ondersteuning bij het vinden van een woonruimte. Ze willen onder andere weten welke stappen zij moeten nemen om een woning te krijgen en willen hulp bij het op tijd inschrijven bij WoningNet of Woonmatch. Volgens de jongeren zouden hun hulpverleners hierin een grotere rol kunnen spelen. Nu verschilt het nog te veel per hulpverlener of zij hierbij geholpen worden, en zorgt het verloop van hulpverleners voor gaten in de ondersteuning. Ook hebben sommige jongeren behoefte aan ondersteuning bij hun financiën bij het zoeken en behouden van een geschikte woonruimte, om te voorkomen dat zij in de financiële problemen raken.

“Toen ik 15 was kwam ik in een instelling terecht. Elke keer als ik een vertrouwensband had opgebouwd kreeg ik weer een nieuwe hulpverlener. Ik ben nu bijna 18 en ik weet niet waar ik naartoe kan als ik hier weg moet. Ik wil graag op mezelf gaan wonen, maar ik weet niet hoe ik aan een woning kan komen en hoeveel dat kost. Ik weet nog wel dat één van mijn hulpverleners zei dat ik me moet inschrijven bij WoningNet, maar hij heeft er niet bij verteld wat de volgende stap is.”

Voorrangsregelingen en quota's

Hoewel jongerenwoningen jongeren de mogelijkheid biedt om aan een woning te komen, zorgen de leeftijdscategorieën in veel gevallen voor concurrentie met (vaak oudere) jongeren die een langere inschrijfduur hebben opgebouwd. Kwetsbare jongeren die door onvoldoende ondersteuning zich niet hebben kunnen voorbereiden komen hierdoor amper in aanmerking voor een jongerenwoning. Wij signaleren dat er behoefte is aan voorrangsregelingen of quota's voor kwetsbare jongeren die niet beschikken over een stabiele woonplek, zodat zij ondanks een korte inschrijftijd sneller een woning kunnen krijgen. Er zouden ook speciale voorrangsregelingen moeten komen voor jongeren met een psychische kwetsbaarheid. Hier leek tot op heden weinig aandacht voor te zijn. Wij zijn verheugd dat er momenteel aan een nieuw woningzoekstelsel gewerkt wordt, dat *problematisch thuiswonende jongeren* met een korte woonduur iets grotere kansen geeft om aan een woning te komen. Ook bij dit stelsel is het belangrijk om te zorgen voor goede ondersteuning en informatievoorziening, zodat kwetsbare jongeren gebruik kunnen maken van de voorrangsregelingen.

“Ik voel me niet prettig thuis en wil graag op mezelf gaan wonen. Ik krijg nu therapie voor mijn psychische problemen, maar door problemen thuis vind ik het moeilijk om me te focussen op de therapie. Mijn vader heeft door een verslavingsverleden last van psychoses. Als hij zijn medicijnen inneemt gaat het goed, maar als hij dat niet doet wordt hij agressief en onberekenbaar en dan voel ik me niet veilig. De buren bellen dan de politie omdat ze het geschreeuw niet vertrouwen. Ik reageer nu al meer dan een jaar op WoningNet en op verschillende websites voor kamers. De kamers die worden aangeboden zijn best duur, dat kan ik echt niet betalen. Ik heb me ook wat laat ingeschreven besef ik me, dus dat maakt het wel lastiger. Ik hoop dat ik snel iets kan vinden.”

Passende woonvoorzieningen

Wij signaleren dat er een tekort is aan passende woonvoorzieningen en pleeggezinnen voor jongeren wanneer zij door omstandigheden niet meer thuis kunnen wonen. Door het tekort aan beschikbare woonplekken worden kwetsbare jongeren vaak in een instelling of pleeggezin geplaatst die niet aansluit op hun persoonlijke behoeften. Er is meer aandacht voor het vinden van überhaupt een dak boven hun hoofd, dan voor het vinden van een passende plek. Dit heeft tot gevolg dat kwetsbare

jongeren in instellingen terechtkomen waar bijvoorbeeld geen psychische hulp mogelijk is, terwijl dit van cruciaal belang is voor ze om zich beter te gaan voelen. Er zou gezorgd moeten worden voor betere matching en meer woonplekken, zodat beter en sneller kan worden aangesloten op de persoonlijke behoeften van kwetsbare jongeren. Hoe eerder jongeren op de juiste plek met de juiste hulp zitten, hoe waarschijnlijker het is dat zij minder lang dure zorg nodig zullen hebben.

Voor een volledig beeld van de ervaringen van kinderen en jongeren met het verblijven in een 24-uursinstelling en hun wensen en behoeften ten aanzien van dit verblijf verwijs ik u graag naar een verkennend onderzoek door A. van den Bos 'Opgroeien in een instelling' (van den Bos, A., 2019, <https://neja.nl/portaalvraag/ervaringen-crisisopvang-jeugdigen-2/>).

“Ik heb in twee jaar al op 7 verschillende plekken gewoond. Bij sommige instellingen kreeg ik wel psychische hulp, maar bij andere instellingen is dat niet van de grond gekomen. In de periodes dat ik geen therapie had merkte ik dat ik het lastig vond om aan de toekomst te denken. Ik was toen heel erg bezig met hoe ik de dag moest doorkomen. Elke keer hoopte ik op een betere plek terecht te komen, maar ik keek er ook tegenop om weer te verhuizen. Ik heb nu besloten dat ik geen moeite meer ga doen om nieuwe contacten te maken. Ik denk ook niet dat ik hier nog lang zal blijven. Misschien is er uiteindelijk nog een pleeggezin waar ik voor langere tijd kan blijven, maar eigenlijk heb ik de hoop al opgegeven.”

Passender woningaanbod

Er is in Amsterdam een tekort aan beschikbare sociale huurwoningen voor jongeren dat al voor veel problemen zorgt. Door onvoldoende ondersteuning en concurrentie worden veel kwetsbare jongeren gedwongen om langer in een (voor hun) onstabiele woonomgeving te blijven wonen en/of worden zij gedwongen om buiten Amsterdam te zoeken naar een woning. Dit draagt in beide gevallen niet bij aan het realiseren van een stabiele basis. De situatie van de al kwetsbare jongeren kan daardoor ook verergeren. Daarnaast kan het onnodig lang in een woonvoorziening blijven wonen, terwijl je juist een volgende stap in je ontwikkeling naar zelfstandigheid wilt zetten er ook voor zorgen dat de doorstroming niet goed verloopt. Volgens jongeren moet er beter gekeken worden naar de diversiteit aan (kwetsbare) jongeren in Amsterdam en op basis daarvan zouden passende woningen gebouwd moeten worden. Dat geldt zowel voor jongerenwoningen als voor studentenwoningen. Wij zien nu dat deze woningen worden gebouwd en gelabeld vanuit het beeld dat jongeren flexibel en zelfstandig zijn, en groeien in hun financiën. Dat geldt niet vanzelfsprekend voor alle jongeren. Jongeren met een zichtbare en niet-zichtbare beperking hebben vaak nog extra ondersteuning en/of aanpassing nodig.

“Ik woon vanaf mijn 18^e begeleid, omdat ik nog niet klaar was om zelfstandig te wonen. Nu ben ik al een tijdje toe aan een volgende stap, maar tot nu toe heb ik nog geen woning gevonden die bij mij past. Door mijn autisme vind ik het fijn om in een omgeving te wonen met weinig prikkels. In mijn huis moet ik tot rust kunnen komen, dus gehorige woningen zijn ook niet geschikt. Het gaat net zo goed, dus ik denk dat ik begeleid blijf wonen totdat ik woning vind die aan mijn wensen voldoet.”

Ook zien wij dat er geen passend woningaanbod is voor jongeren met kinderen in Amsterdam. Door passendheidscriteria en labels wordt deze groep uitgesloten voor het woningaanbod voor jongeren, en voor de rest van het sociale woningaanbod hebben zij vaak te weinig inschrijfduur. Hierdoor komt deze groep jongeren met hun kind(eren) regelmatig in een kwetsbare situatie terecht met het risico dat problemen verergeren en dat zij aanspraak moeten maken op de maatschappelijke opvang. Wij zijn blij om te zien dat het nieuwe woningzoekstelsel voorrang biedt aan inwonende gezinnen, maar missen daarin de jongeren die een kind krijgen als zij niet meer thuis wonen.

Voor kwetsbare jongeren en jongeren met kinderen is de tijdelijkheid van het woningaanbod voor jongeren een knelpunt door hun behoefte aan stabiliteit en zekerheid. Daarom vinden wij tijdelijke contracten niet passend voor deze groep jongeren. Als er wel tijdelijke contracten worden afgesloten moet er ook gezorgd worden voor een vangnet als doorstromen niet tot nauwelijks mogelijk is.

“Ik woon nu in een jongerenwoning met mijn zoontje van 2 jaar. Twee jaar geleden heb ik een verlenging gehad van mijn tijdelijke contract, maar ik kan nog steeds geen sociale huurwoning vinden. Ondanks mijn 8 jaar inschrijfduur heb ik in Amsterdam nog steeds een lage slaagkans. Een vrije sector woning is te duur, want ik ben momenteel studierend. Ik kan ook geen verlenging meer krijgen of aanspraak maken op een andere jongerenwoning vanwege mijn leeftijd (28) en wil niet op straat terecht komen met mijn kind. Ik zit met mijn handen in het haar. Mijn problemen zijn niet erg genoeg voor de maatschappelijke opvang en het liefst wil ik daar ook niet naartoe.”

Conclusie en adviezen

Jeugdplatform Amsterdam kreeg de afgelopen tijd veel signalen over kwetsbare jongeren die problemen ervaren op hun woonplek, en daarom willen verhuizen, maar moeite hebben met het vinden van een passende, betaalbare en stabiele woonplek. Om kwetsbare jongeren van een stabiele basis te kunnen voorzien hebben wij een aantal adviezen aan de gemeente Amsterdam:

- Zorg voor meer continuïteit in de hulpverlening en biedt extra ondersteuning aan bij het zoeken van een woning (en de daarbij horende financiële kwesties);
- Maak de informatie over woningen vinden en behouden voor ‘starters’ ook buiten de hulpverlening toegankelijk op één centrale plek, zodat jongeren ook zelf informatie kunnen opzoeken;
- Er moeten voorrangstellingen komen voor kwetsbare jongeren en/of een bepaalde hoeveelheid woningen worden gereserveerd voor deze jongeren door het hanteren van quota’s om hun kansen te vergroten bij een urgente woonvraag. Het nieuwe woningzoekstelsel speelt hier al goed op in voor een deel van de kwetsbare jongeren, de zogeheten problematisch thuiswonende jongeren. Zorg dat dit ook goed geregeld is voor kwetsbare jongeren die niet thuis (kunnen) wonen;
- Het aanbod van woonvoorzieningen en pleegzorgplekken moet worden vergroot, zodat er beter aangesloten kan worden bij de persoonlijke behoeften van kwetsbare jongeren, ook m.b.t. de soort hulp die ze daar kunnen krijgen. Zorg hierbij voor goede matching;
- Vergroot het aanbod van passende sociale huurwoningen voor jongeren om onder andere de doorstroom vanuit de jeugdzorg, begeleid wonen en maatschappelijke opvang te bevorderen;
- Houd bij bouwprojecten van jongeren- en studentenwoningen rekening met de diversiteit van jongeren in Amsterdam. Betrek (kwetsbare) jongeren bij de bouwplannen en criteria, zodat zij kunnen aangeven wat hun woonbehoeften zijn;
- Zorg bij het gebruik van tijdelijke contracten voor goede informatievoorziening, ondersteuning, en een vangnet.

Wij gaan graag verder met u in gesprek over de signalen die wij hebben ontvangen van deze jongeren en de adviezen die hieruit voortkwamen.

Vriendelijke groet,

Jeugdplatform Amsterdam